

2000 - Hanna Krall i Marcel Reich-Ranicki

Sylwetki laureatów - rok 2000

Hanna Krall -

urodzona 20 maja 1935 roku w Warszawie. Po ukończeniu Liceum Ogólnokształcącego w Otwocku rozpoczęła studia na wydziale dziennikarskim Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie w 1955 roku uzyskała magisterium.

Od 1955 do 1966 roku pracowała jako reporterka w „Życiu Warszawy”, a od 1966-80 w „Polityce”. W okresie 1966-69 przebywała w Moskwie jako korespondentka prasowa tego pisma. Relacje z tego pobytu zostały zawarte w tomach reportaży, m.in. w „Na wschód od Arbatu” (1972), który uważa za swój właściwy debiut. Kolejne zbiory „Szczęście Marianny Głaz” (1976) oraz „Sześć odcieni bieli” (1978) dotyczyły spraw polskich. Na przykładzie losów poszczególnych osób ukazane zostały przeobrażenia społeczno-kulturowe oraz konflikty tego okresu.

Jednakże światowy rozgłos przyniosła autorce książka „Zdażyć przed Panem Bogiem” z 1977 roku, będąca zapisem rozmowy z Markiem Edelmanem, wybitnym kardiochirurgiem, jednym z przywódców powstania w getcie warszawskim w 1943 roku. Przetłumaczono ją na kilkanaście języków obcych, a w 1992 roku pozycja ta zajęła pierwsze miejsce na ogólnoniemieckiej liście krytyków Die Besten Liste.

W 1978 roku Hanna Krall otrzymała nagrodę „Życia Warszawy” w dziedzinie eseistyki, krytyki literackiej i reportażu. Od tegoż roku była członkiem Związku Literatów Polskich, aż do jego rozwiązania w 1983 r. Natomiast w 1981 została wyróżniona nagrodą im. K. Pruszyńskiego za całokształt działalności publicystycznej.

Po odejściu w stanie wojennym z redakcji „Polityki” drukowała swoje utwory m.in. w „Tygodniku Powszechnym”, „Odrze”, „Res Publice” i „Gazecie Wyborczej”. W okresie 1982-87 pełniła funkcję zastępcy kierownika literackiego Zespołu Filmowego „Tor”. Ponadto Krall jest autorką następujących reportaży: „Katar sienny” (1981), „Trudności ze wstawaniem” (1988), „Hipnoza” (1988), „Taniec na cudzym weselu” (1993), „Dowody na istnienie” (1995), „Tam już nie ma żadnej rzeki” (1998). Poruszana jest w nich zarówno tematyka żydowska, holocaustu, jak również skomplikowanych losów Polaków uwikłanych w politykę i historię. Jej niewątpliwą zasługą jest wypracowanie swoistego typu reportażu - krótkiej, oszczędnej relacji, prawie zupełnie pozbawionej komentarza odautorskiego.

Dorobek Krall obejmuje także opowiadania (m.in. „Ambitny jestem” z 1965), powieści - autobiografię „Sublokatorka” 1982 r. oraz „Okna” z 1987 r. - oraz scenariusz filmu telewizyjnego „Widok z okna na pierwszym piętrze” z 1981 roku napisany wspólnie z Krzysztofem Kieślowskim. Popularność publikacji Hanny Krall wyraża się licznymi przekładami jej książek na języki obce (m.in. ang., franc., hiszp., niem., szwedz., włoski) oraz nagrodami, m.in. nagrodą ministra kultury i sztuki II stopnia z

1989r., Nagrodą im. B. Prusa za twórczość reporterską przyznaną przez SDP w 1990 r., Nagrodą Kulturalną „Solidarności”(1995).

W grudniu 1999 roku znalazła się w dziesiątce najlepszych polskich dziennikarzy wieku opublikowanej przez miesięcznik „Press”. Doceniono jej twórczość również poza granicami kraju - w 1993 r. autorka otrzymała nagrodę literacką im. J. Schocken za całokształt twórczości literackiej, przyznaną przez miasto Bremerhaven.

Marcel Reich-Ranicki -

urodził się we Włocławku w 1920 roku w żydowskiej polsko-niemieckiej rodzinie. W 1929 r. cała rodzina przeniosła się do Berlina i mieszkała tam do 1938 roku. Pobyt w Berlinie ukształtował zainteresowania przyszłego krytyka literackiego - skupiły się one wokół literatury i sztuki niemieckiej. Niejednokrotnie podkreślał później swoją miłość do kultury.

W 1938 roku Reichowie zostali deportowani przez Niemców do Warszawy. Kiedy powstało tam getto, Marcel Reich-Ranicki, dzięki znajomości niemieckiego został szefem biura tłumaczeń Judenratu. Podczas jednej z narad w Judenracie protokołował niemieckie zarządzenie dotyczące likwidacji warszawskiego getta. Dzięki tej informacji mógł zbiec wraz z żoną na stronę aryjską, gdzie ukrywał się w piwnicy pewnego Polaka. Po wyzwoleniu razem z żoną zgłosił się do polskiego wojska. Tuż po wojnie MBP zaproponowało mu pracę w wywiadzie i Ministerstwie Spraw Zagranicznych. Wyjechał najpierw do polskiej misji wojskowej w Berlinie, a potem do polskiego konsulatu w Londynie. W 1949 roku wrócił do Warszawy - został wtedy wyrzucony z partii oraz pozbawiony posady. Zaczął wtedy pisać o literaturze NRD, jednakże wkrótce otrzymał zakaz publikacji. Ostatecznie w 1958 roku zdecydował się na ucieczkę do RFN.

W tym okresie w Polsce ukazało się kilka jego pozycji. W 1951 wydano „Drogę przez mrok”- opowiadania pisarzy niemieckich. W 1955 opublikowano „z dziejów literatury niemieckiej 1871-1954”, a w 1957 „Epikę Anny Sagert”. Właściwie musiał zacząć nowe życie. Od tego momentu rozpoczął swą karierę krytyka literackiego. Przez wiele lat współpracował z renomowanym tygodnikiem „Die Zeit”, potem został szefem działu literackiego „Frankfurter Allgemeine Zeitung”.

Od wczesnych lat dziewięćdziesiątych XX stulecia występuje w telewizji, prowadząc „Kwartet literacki” - program, w którym dyskutuje się na żywo o nowościach wydawniczych. To ten program ugruntował sławę Reicha-Ranickiego - nazywa się go „papieżem niemieckiej krytyki literackiej”. W 1999 roku ukazały się jego wspomnienia zatytułowane „Moje życie”, które w Niemczech były rekordy popularności.

Z pewnością dla polskich czytelników szczególną wartość mają fragmenty dotyczące Polski. Mimo że spędził tu 30 lat życia, twierdzi, że Polska jest krajem, który pozostał dla niego nieodgadniony i obcy.

